

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Medicina (M 001)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas Klinikinės medicinos institutas Gastroenterologijos, nefrourologijos ir chirurgijos klinika			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Hepatopankreatobiliarinės ligos 9 kreditai (240 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	2	7
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas – žodžiu. Užduodami trys atviro tipo klausimai.			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Įsisavinti kepenų ligų farmakoterapijos principus. Susipažinti ir įsisavinti kepenų ligų Lietuvoje priimtomis ir tarptautinėmis gydymo metodikomis. Ypatingas dėmesys skiriamas virusinių hepatitų diagnostikos ir gydymo principams bei kepenų cirozės komplikacijų diagnostikai ir gydymui, ligonių parinkimui kepenų transplantacijai ir potransplantacinei ligonių kontrolei.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Kepenų anatomija. Veninė ir arterinė kepenų kraujotaka, patologinė kolateralinė kraujotaka. Tulžies latakų sistema – intrahepatiniai ir ekstrahepatiniai tulžies latakai, Odi sfinkteris. Tulžies susidarymo fiziologija ir mechanizmas.</p> <p>Lėtinis B hepatitas (HBV) –epidemiologija, ligonių rizikos grupės. HBV variantai ir genotipai, jų reikšmė ligos eigai ir priešvirusinio gydymo rezultatams. B hepatito klinikinė eiga. HBeAg(+) lėtinis B hepatitas, HBeAg(-) lėtinis B hepatitas, lėtinė neaktyvi B infekcija, latentinė (kultinė) HBV infekcija. Lėtinio B hepatito gydymo tikslai ir uždaviniai. Infekcinių hepatitų B ir C gydymas priešvirusiniais vaistais. Hepatoprotektorių vaidmuo gydant lėtinį B hepatitą. Sergančiųjų lėtine kompensuota B virusine kepenų ciroze gydymas. Virusinis D hepatitas, jo ryšys su HBV infekcija ir gydymo galimybės. Lėtinis virusinis C hepatitas – epidemiologija, etiologija, patogenezė, klinika. Lėtinio C hepatito diagnostika. Kepenų funkcinių rodiklių reikšmė diagnozuojant lėtinę HCV infekciją (citolizės ir cholestazės fermentai, kepenų sintetinė funkcija). Kepenų biopsijos reikšmė nustatant ligą – hepatito aktyvumo indeksas (HAI) ir kepenų fibrozės laipsnis (F1-F4). Sergančiųjų lėtine kompensuota C virusine kepenų ciroze gydymas.</p> <p>Autoimuninis hepatitas (AIH) – apibrėžimas, epidemiologija, etiologija ir patogenezė. Autoimuninio hepatito klinika ir diagnostika – diagnostinių kriterijų apibūdinimas. Morfologinė AIH diagnostika. AIH gydymas.</p> <p>Alkoholinė kepenų liga – apibrėžimas, epidemiologija, etiologija, patogenezė ir klasifikacija, klinika. Alkoholinės kepenų ligos laboratorinė diagnostika, morfologiniai ir vaizdiniai diagnostiniai kriterijai. Alkoholinės kepenų ligos gydymas.</p> <p>Vaistų sukeltas kepenų pažeidimas – apibrėžimas, epidemiologija, klasifikacija, etiologija, patogenezė ir klinika. Medikamentų sukulto kepenų pažeidimo diagnostika – biocheminių kepenų funkcijos rodiklių reikšmė, morfologinis kepenų tyrimas, instrumentinių tyrimų reikšmė. Vaistų sukeltas kepenų pažeidimo gydymas. Medikamentai ir kepenų vėžio rizika.</p>				

Pirminė bilijinė kepenų cirozė (PBC) – apibrėžimas, epidemiologija, etiopatogenezė. PBC klasifikacija, klinika ir ligos eiga. Biocheminė PBC diagnostika, autoimuniniai PBC žymenys, morfologinė PBC diagnostika. PBC diferencinė diagnostika su kitomis cholestazę sukeliančiomis ligomis. PBC gydymas, cholestazės sukeltų komplikacijų gydymas. Indikacijos kepenų transplantacijai.

Pirminis sklerozuojantis cholangitas (PSC) - apibrėžimas, epidemiologija, etiopatogenezė. PSC klinika ir diagnostika – biocheminių rodiklių reikšmė, morfologinė diagnostika, radiologinė diagnostika. Ligos eiga ir stadijos. PSC gydymas – medikamentinis, invazinis, indikacijos kepenų transplantacijai. PSC ryšys su uždegiminėmis žarnų ligomis bei PSC ir cholangiokarcinomos rizika.

Kepenų cirozė ir jos komplikacijos. Kepenų cirozės klasifikacija. Dažniausi kepenų cirozės etiologiniai faktoriai. Lėtinio kepenų pažeidimo patogenezė. Pagrindinės kepenų cirozės komplikacijos. Kraujavimo iš stemplės venų varikozijų profilaktika. Ascito ir jo komplikacijų diagnostika. Ascito medikamentinis ir nemedikamentinis gydymas. Diuretikams refrakteriškas ascitas. Hepatinė encefalopatija, kai yra ūminis ar lėtinis kepenų hepakankamumas. Encefalopatijos gydymo būdai. Ligonių atrinkimas kepenų transplantacijai ir potransplantacinė ligonių kontrolė.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Speičienė D., Lėtiniai hepatitai, klasifikacija, klinika, diagnostika //UAB Aola//2006.
2. Boolm S., Webster G., Oxford Handbook of Gastroenterology and hepatology//Oxford university press//2022.
3. Feldman M., Friedman Lawrence S., Brandt Lawrence J. Gastrointestinal and Liver Disease 11th edition, vol. 1//Elsevier //2020.
4. Thomas D. Boyer, Teresa L. Wright, Michael P. Manns, Zakim and Boyer's Hepatology a textbook of Liver Disease//sixth edition//Elsevier//2012.
5. Rodes J. Textbook of hepatology; from basic science to clinical practice (third edition)//Vol.1 Blackwell//2007.
6. Yamaha T. Textbook of gastroenterology (sixth edition)// Wiley –Blackwell//2015.
7. Denapienė G., Opinis kolitas//Vilniaus universitetas//Vilnius//2009.
8. Irnius A. Geriatrijų pacientų virškinamojo trakto ligos //Solvay//Vilnius //2009.
9. Kepenų cirozė, jos pasekmės ir komplikacijos: diagnostika ir gydymas// UAB Vaistų žinios, 2009;Vilnius, Speičienė D., Valantinas J.
10. Šeimos gydytojo vadovas//p. 796 UAB Vaistų žinios//2010.
11. Klinikinė gastroenterologija, UAB Vaistų žinios, 2010, Valantinas J., Kupčinskas L. ir kt.
12. Kepenų transplantacija, 2013, prof. habil. dr. Kęstutis Strupas.
13. Lietuvos chirurgija/Lithuanian Surgery, XV tomas/II-III numeris,2016, t.15(2-3), redaktorių kolegijos narys prof. habil. dr. Jonas Valantinas ir kt.;
14. Bakterinių infekcijų sergant kepenų ciroze diagnostika ir gydymas, 2016, Vitalija Petrenkienė, Limas Kupčinskas.
15. Management of Pancreatic Diseases, gastroenterology clinics of North America, 2016 march, Nuzhat A. Ahmad, Gary W. Falk.

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Goda Sadauskaitė (doc. dr.).

2. Ieva Stundienė (doc. dr.).

3. Edita Kazėnaitė (doc. dr.).

PATVIRTINTA

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė